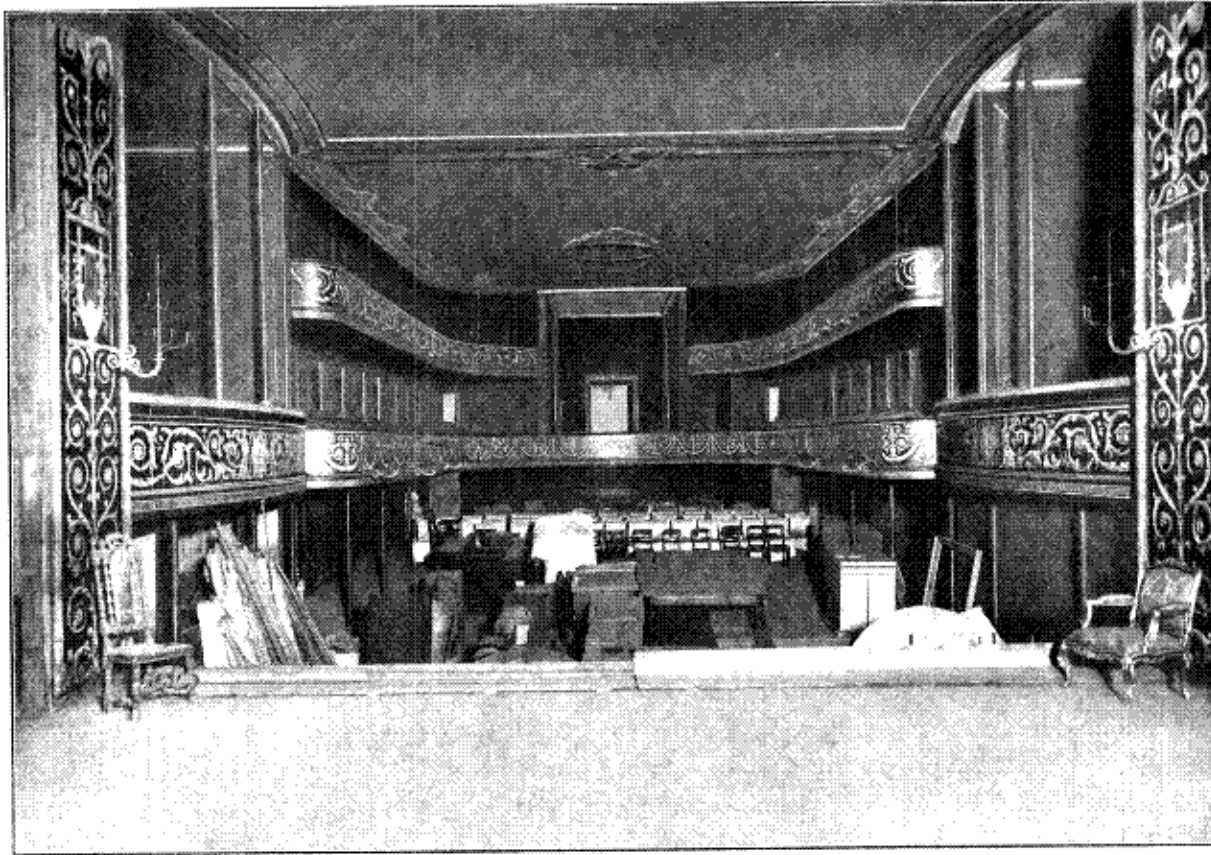

Hertil er at svare:

1) Det maa først nøje undersøges, om ikke den For-
dring, at de to Teatre bør ligge Side om Side, beror
paa en Fiktion om, at
begge Teatre kan an-
vende de samme Deko-
rationer. Hvad de ikke
kan paa Grund af de
forskellige sceniske Per-
spektiver paa det større
og det mindre Teater.
2) Det er en ganske
uholdbar Paastand, at
Hofteatret ligger afsides.
Tvertimod — naar Chri-
stiansborg er fuldendt,
ligger Hofteatret i Byens
Kærne, endog i Byens
allerældste Del, og alle
Spurve- og Omnibus-
linjer — fra Vesterbro,
Nørrebro, Østerbro og
Christianshavn kører til
Stormbro, Højbro og
Holmens Bro, kun to
Minutter fra Teatrets
Portal. Naar den nye
Personbanegaard er ble-
ven aabnet, er desuden
Tøjhusgade projekteret
til at blive en Hoved-
færdselsaare. 3) Hvis
Betingelsen for at faa
en Talescene er Hof-
teatrets Anvendelse, vil
Hofmarskallatet sikkert
andetsteds i Slottets
umiddelbare Nærhed
kunne disponere over de
Boliger, det behøver til sine Funktionærer, saameget mere,
som Hofteatret ogsaa først efter gennemgribende Ombyg-
ning kan blive anvendeligt til dette Formaal. 4) Der bliver
kun borttaget en halv Snes Baase i de kongelige Stalde.
En Talescene for det kgl. Teater er et Krav, som alle
skuespilinteresserede stiller med stedse voksende Iver.

Det viser sig jo, at selv under den nuværende Direk-
tør dør Skuespillet ud paa det kgl. Teater, som har
Operahus-Dimensioner, og hvor Operaen har saa udmær-

kan regere uindskrænket. Hofteatret kan blive det Supple-
ment til det kgl. Teater, som Forfattere og Skuespillere i
lige Grad sukker efter — blive det med mindst Bekost-
ning. Ingen Husrække
til en Million skal først
demoleres. Der behøves
kun én Million. Det
praktiske i at have to
Teatre Side om Side stil-
ler sig meget tvivlsomt
— Eksemplet: Deut-
sches Teater og Kam-
merspielhaus i Berlin er
u anvendeligt, da det
sidste kun rummer ca.
200 Tilskuere og er en
lille Skuespilfilial af det
store Skuespilhus. Det
ydmygende i, at Skue-
spillet rummer Kongens
Nytorv, gælder heller
ikke, da det kun er det
moderne Skuespil og
Lystspil, den klassiske
Komædie, som flytter,
medens det store tragi-
ske og lyriske Drama
bliver. Og Flytningen
sker til en Bygning, hvor
der ogsaa lever en aar-
hundred gammel Traditi-
on for Skuespilopførelser
af vore ypperste Kunst-
nere.

Hofteatrets Tilskuerplads, som den ser ud i Øjeblikket

Fot. Christiansen

kede Betingelser for at trives. Opgørelsen for Sæsonen
pr. 1. December udviser: 15 Operaer, men kun 13
Skuespil. Den næste Opgørelse pr. 1. Januar vil endog
komme til at lyde paa: 20 Operaer og 16 Skuespil.
Skuespillet udsættes i det Hus, hvor det burde herske
som Førstemand. Det bør derfor have sit eget, hvor det

historiske Grunde og synes gennemførlig af økonomiske.
Og dette sidste Argument er saa afgørende, at Arkitekt
Thonnings smukke og letoverskuelige Projekt fortjener
at finde sagkyndig Drøftelse og nøje Undersøgelse, for-
inden en Bestemmelse i den ene eller den anden Ret-
ning bliver truffet.
Carl Behrens

PELLE EROBREREN

MAN forstaar den dybe Bevægelse, som maa
have grebet Andersen Nexø, da han skrev
de sidste Linjer af sit store Værk. Ligesom Re-
naissancens Kunstnere, der maalede deres eget
Portræt i et Hjørne af Billedet, har han tydelig
peget paa sig selv i Forfatteren Morten, der siger
„Pelle Erobrerens“ sidste Ord: at han vil skrive
en Bog og den skal hedde „Pelle Erobreren“.

Man tilgiver Morten den Stolthed, hvormed
han udmaler Værkets kommende Virkning, og
man forstaar Andersen Nexø's Bevægelse, selv
om man ikke netop i det Øjeblik helt kan dele
den, for Bogens Svaghed ligger netop i dette
lille Ord „Erobreren“ og dens Slutning er ikke
dens Styrke, fordi den ingen egentlig Afslutning
er. „Pris ingen lykkelig før hans Død“, sagde
den vise Solon, og Pelle staar midt i sin blom-
strende Manddom, glad over sit kun netop paa-
begyndte Livsværk, da Forfatteren siger ham Far-
vel. Hvordan det egentlig vil gaa med dette ko-
operative Foretagende, som Pelle staar i Spidsen
for og som formenes at skulle vippe Verden, kan
man jo slet ikke vide. Det er kommen i Stand
ikke ved Erobring, men ved en gammel Kapita-
lists Hjælp og Forfatteren har maaske endog selv
en lille Tvivl. Han lader ialtfald Pelles egen
Kone være en forhærdet Kapitalistnatur, som tap-
pert hævder, at hun vil have sin egen Jord.

Alligevel — Er der Grund til at mane Solons
Alvorsord frem overfor „Erobreren“, vil den gamle
Vismand dog vist lade Pelle og hans Lykke pas-
sere uden videre Tvivl. Pelles Lykke er solid,
den bestaar i, at han er et prægtigt Menneske,
og selv om hans Erobring, det kooperative Fore-
tagende, ikke skulde overleve ham, har han Rig-
domme nok i sin egen lyse Natur, i sin sindige
støtte Mandighed, i sin Kærlighed til Hustru og
Børn. Han har nu engang Haabets og Troens
Gave og dertil sin store Dygtighed. Er han ingen
Erobrer, saa er han dog en Lykkeper og det — vel
at mærke — en Lykkeper, som fortjener sin Lykke.

Ja Lykkeper! Andersen Nexø har tilegnet sin
Bog til Henrik Pontoppidan, Lykkepers Forfatter.
Og ikke alene Værkernes Størrelse, deres Betyd-
ning og deres om hinanden mindende Titler op-
fordrer til Sammenligning. Nej, deres dybe For-
skellighed gør det mest! De er forskellige i deres
inderste Marv, for Lykkeper er en Tragedie og

Pelle Erobreren er trods alle Kampe en Idyl.
De to Bøger burde vist have byttet Navne.
„Erobreren“, det smager ialtfald mere af Trage-
diens Sankt Helena end af Idyl, og Pontoppidans
Lykkeper, som har en saa mægtig Erobrertrang,
„dør ensom paa Sankt Helena“.

Dør ensom efter et Liv i bitter Strid og er
dog en Erobrer ud fra det gamle Ord, at den,
som overvinder sig selv, er større end den, som
indtager en Stad. Jeg kender intet mere gribende
end Lykkepers Død og hans fjerne Farvel til
Jacobe. Uden et Glimt af Sentimentalitet, med
en Kunst, der er saa sober, at den synes ren-
skuret, ender denne Bog, der under Læsningen
ofte synes kold, haard, ja fjendtlig, med en Magt,
som om alle Landets Klokker paa engang be-
gyndte at runge. Et Øjeblik — og derpaa Stilhed.
Læseren sidder ensom og ser ud i Nattens Mørke;
men Stjernestraaler rører sagte ved hans Hjerter.
Det er Tragedie! Saaledes virker Tragedie!

Pelle er ingen tragisk Natur, ikke egentlig in-
teressant — lidt skyggeløs og derved bliver Bo-
gen i sin inderste Tone Idyl og dens Virkemidler
Lykkepers totalt modsatte. Idyllen kan ikke stige
som Smerten, den hviler, den kan ikke grave
dybere og dybere ned, for da forstyrres den.
Idyllen kæmper ikke med Ufred og naar derfor
heller ikke den højeste Fred. I sin Tillid og i
sin Skønhed er den enfoldig ogsaa i Ordets kri-
tiske Betydning.

Naar Pelle Erobreren alligevel taaler Sammen-
ligningen med „Lykkeper“, saa er det fordi den
saa væsentlig er enfoldig i Ordets ædleste Be-
tydning. Den er ikke „stor i sit Anlæg“, som
et aandeligt Bygværk med Taarn og Spir, men
den er stor i sin rige Udfoldelse af Menneskelig-
hed! Der er et myldrende Liv i denne Bog, fra
den Bornholmske Proprietærgaards Karlekamre til
Nørrebros Kaserne. Fra Husmandsstuen, hvor
man knap kan røre sig for Børn, til de snevre
Trapper, hvor det er svært at komme forbi. Et
Mylder af varmblodigt Liv, som vor Litteratur
næppe har Mage til!

Der er jo Sorg nok i alt dette, Smerte, Syg-
dom og Død, Had og Raseri, men Værkets in-
derste Musik, den, som det munder ud i, er be-
standig gylden af Idyllens varme Lys, som udstraaler
fra Forfatterens eget Hjerter. Han maa endogsaa
finde paa slemme Romantrics for at faa Mørke
nok til Gang i Handlingen. Som om Livet ikke

var slemt nok til at skabe Handling i en Fattig-
mandsskildring! Nej, til en Handling, som skal
ende lyst er de opdigtede Ulykker maaske nem-
mest at komme igennem.

Skønnest i dette sidste Bind af Værket staar
Pelles Hustru Ellen. Andersen Nexø giver hende
en Lovsang og hun fortjener den. Indenfor
hendes Forbeholdenhed, hendes uberorte menne-
skelige Stolthed tindrer der et Lys, som vokser
til en lille Sol af Kærlighed. Den stiger langsomt
og gyder sin Velsignelse over Pelles Liv. Og
saa er hun ovenikøbet Kapitalist! Vidste man det
ikke før, saa var dette nok Bevis for, at Ander-
sen Nexø er mere Kunstner end Agitator. Han
elsker Sandheden — en Smag, som Agitatorer in-
genlunde deler. Der er en gammel Historie om
en dansk Præst i Norge under „Danskertiden“.
Han kom fra Kirken ud paa Tønet og mødte
der Hovedmanden for den fjendtlige Menighed.
Præsten smed den sorte Kjole og stod i Skjorte-
ærmer, rede til at slaas. „Der ligger Præsten
og her staar jeg!“ sagde han. Det samme gør
Andersen Nexø, da han midt i sit kooperative
Foretagende, lader Ellen holde paa sit.

Det er jo i det Hele taget ikke Agitationen,
der virker i denne Bog. Det er Poesien og det
er en helt anden Magt, som har sin egen Ger-
ning at gøre. Tænk Læseren tilbage paa den
Verden, han har vandret igennem, saa vælger der
ham en Rigdom af Minder imøde, men over dem
alle hæver Far Lasse sig. Han er fattig og han
er svag. Men skønnere Skildring af Smaamanden
kan ikke gives, for han er stor. Med sine hvide
Skægstubbe og sine gamle, lidt rystende Hæn-
der lever han sit ydmyge Liv. Bliver ved at leve
det, for han kan ikke glemmes. Jeg ved ikke, om
man ønsker et helt andet Samfund netop for hans
Skyld — for da vilde han jo være en anden —
mindre arm maaske, men ogsaa mindre stor.
Man tænker ikke særlig paa sociale Reformer,
mens man læser om ham; men man bliver, som
det hed i de gode gamle Dage „et bedre Men-
neske“ af at kende ham. Det er Poesi. Saaledes
kan Poesi virke og det kommer vel ogsaa paa
en eller anden Maade Far Lasse og Samfundet
en bitte Smule til gode.

Saa er der da Grund nok til at lykønske An-
dersen Nexø ogsaa med hans Erobrergerning.
Han har erobret en Verden af Mildhed for den
danske Litteratur.
Helge Rode.